



Kaip ir kasmet Telšių visuomenės sveikatos centro specialistai šių metų rugsėjo-spalio-lapkričio mėnesiais atliko valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę bendrojo ugdymo mokyklose. Šiomet patikrintos 25 bendrojo ugdymo mokyklos ir jų skyriai. Valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu vertinta bendrojo ugdymo mokyklų patalpų įrengimo, jų priežiūros ir vykdomo ugdymo proceso organizavimo atitiktis Lietuvos higienos normos HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. įsakymu Nr. V-773 (Žin., 2011, Nr. 103–4858) (toliau – HN 21:2011), reikalavimams.

Patikrinimų metu pažeidimai rasti 18 mokyklų. Dažniausiai nustatyti pažeidimai: mokyklos patalpos neatitinka higienos normos reikalavimų, veikla vykdoma neturint leidimo–higienos paso, nepakanka asmens higienos priemonių. Patikrinimų metu pažeidimų nenustatyta 7 mokyklose: Telšių „Krantų“, Nevarėnų, Janapolės pagrindinėse mokyklose, Janapolės pagrindinės mokyklos pradinio ugdymo skyriuje. „Saulėtekio“ pradinėje, Ryškėnų pradinėje mokyklose, Ryškėnų pradinės mokyklos Lauko Sodos skyriuje.

Vadovaujantis HN 21:2011 nuostatomis, bendrojo ugdymo mokyklų ugdymo veiklai būtinas leidimas–higienos pasas, liudijantis, kad veiklos sąlygos atitinka visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus. Telšių rajone neturėdamos leidimo-higienos paso veiklą vykdo net 10 bendrojo ugdymo mokyklų.

Bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojai prieš pradėdami dirbti ir vėliau periodiškai privalo teisės aktų nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą, ar neserga užkrečiamomis ligomis. Džiugu, kad šio reikalavimo laikomasi visose tikrintose mokyklose.

Mokyklų darbuotojai taip pat privalo išklaudyti privalomąją higienos įgūdžių mokymo programą, kad būtų supažindinti su teisės aktų reikalavimais ugdymo įstaigų patalpų, inventoriaus naudojimui ir priežiūrai, ugdymo proceso organizavimu, užkrečiamųjų ir priklausomybės ligų profilaktika. Sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus, liudijančius privalomosios higienos įgūdžių mokymo programos išklusimą, patikrinimų metu turėjo visų mokyklų darbuotojai.

Siekiant užtikrinti, kad mokiniams, patyrusiems sužalojimų, būtų kuo skubiau suteikta pirmoji pagalba, bendrojo ugdymo mokyklų pedagogai pirmaisiais darbo metais ir vėliau kas penkerius metus privalo išklaudyti privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programą bei turėti tai patvirtinantį sveikatos žinių pažymėjimą. Privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programą buvo išklause visų tikrintų mokyklų pedagogai.

Bendrojo ugdymo mokyklose turi būti tinkamai sukomplektuoti pirmosios pagalbos rinkiniai. Jų sudėtis ir apimtis turi atitikti teisės aktų reikalavimus. Vadovaujantis HN 21:2011 nuostatomis, pirmosios pagalbos rinkiniai turi būti sporto salėje, dirbtuvėse (tyrimų duomenimis, sportuodami ir darbų pamokose mokiniai susiduria su didele rizika susižeisti) ir sveikatos kabinete (jei mokykloje sveikatos kabinetas neįrengtas – mokyklos vadovo nustatytoje vietoje). Patikrinimų metu pirmosios pagalbos rinkiniai buvo visose mokyklose. Rinkinių sudėtis ir apimtis neatitiko teisės aktų reikalavimų tik vienoje iš patikrintų mokyklų.

Siekiant palaikyti taisyklingą mokinių laikyseną, mokyklose turi būti sudaromos sąlygos mokiniams sėdėti jų ūgį atitinkančiuose suoluose. Šio reikalavimo pažeidimai nustatyti 2 iš patikrintų mokyklų.

Stacionarios kompiuterizuotos mokymo vietos visose tikrintose mokyklose įrengtos prisilaikant reikalavimų.

Patikrinimų metu nustatyta, kad ne visose mokyklose sudaromos minimalios higieninės sąlygos. Užkrečiamųjų ligų specialistų teigimu, net apie 80 proc. užkrečiamųjų ligų plinta per nešvarias rankas. Rankų plovimas – įprasta, tačiau labai svarbi asmens higienos procedūra. Rankas plauname ne tik tam, kad jos būtų švarios, bet ir tam, kad apsaugotume save ir aplinkinius nuo užkrečiamųjų ligų. Iš patikrintų 25 bendrojo ugdymo mokyklų į praustuves, įrengtas prie tualetų, 5 netiekiamas karštas vanduo.

Tikrinimų metu nustatyta, kad 5 bendrojo ugdymo mokyklose patalpos, įrenginiai (sporto salėsė čiužiniai, kamuoliai) nepakankamai švarūs.

Mokyklos patalpų grindų danga turi būti neslidi, lygi, be plyšių, lengvai valoma drėgnu būdu, atspari cheminiams valikliams. Mokiniais turi būti sudaromos saugios ugdymo sąlygos. Šių reikalavimų nesilaikoma 7 iš patikrintų mokyklų.

Apšvietimas – vienas iš mokyklos aplinkos veiksnių, darančių įtaką mokinių sveikatai. Vaikų, turinčių regėjimo sutrikimų, skaičius kasmet didėja. Atsižvelgiant į Lietuvos klimato sąlygas ir ilgai trunkantį tamsųjį metų laiką, ypač svarbu bendrojo ugdymo įstaigose užtikrinti tinkamą dirbtinį apšvietimą. Dirbtinis apšvietimas tiesiogiai priklauso nuo šviestuvų ir lempų būklės. Dirbtinio apšvietimo šaltiniai turi skleisti pakankamai stiprų ir tolygiai išsklaidytą šviesos srautą. Šiuos reikalavimus geriausiai atitinka liuminescencinės lempos, kurios, vadovaujantis higienos normos nuostatomis, turi būti naudojamos mokyklų patalpų apšvietimui. Bendrojo ugdymo mokyklose atliktų patikrinimų metu nustatyta, kad 5 mokyklose ne visose mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose dirbtiniam apšvietimui naudojamos liuminescencinės lempos.

Vadovaujantis higienos normos nuostatomis, mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose turi būti įrengtos žaliuzės arba užuolaidos. Džiugu, kad visose tikrintose mokyklose įrengtos žaliuzės arba užuolaidos, apsaugančios nuo tiesioginių saulės spindulių.

Valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu taip pat vertinta ugdymo proceso organizavimo atitiktis visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimams. Netinkamai organizuojamas ugdymo procesas gali daryti neigiamą įtaką mokinių psichinei ir fizinei sveikatai. Valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės duomenimis patikrintose mokyklose ugdymo proceso organizavimas atitinka higienos normos reikalavimus. Pamokų tvarkaraščiuose yra numatytos pertraukos, sudarant galimybę pailsėti tarp pamokų, pavalgyti. Mokyklose pradinukams nėra daugiau 5 pamokų, o V–XII klasių mokiniams daugiau 7 pamokų per dieną.

Šiais mokslo metais visi mokiniai buvo pasitikrinę sveikatą ir pateikę sveikatos pažymėjimus. Duomenys apie mokinių sveikatą reikalingi parenkant tinkamą suolą, nustatant, koku krūviu vaikas gali sportuoti kūno kultūros pamokose. Mokykloje surinkta informacija apie vaikų sveikatos profilaktinių patikrinimų rezultatus naudojama mokinių sveikatos stebėsenai.

Taip pat valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės metu vertinta maitinimo organizavimo atitiktis Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. V-946 „Dėl maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo, patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 140–6573) (toliau – Tvarkos aprašas), reikalavimams.

Tvarkos apraše reglamentuota, kad bendrojo ugdymo įstaigose turi būti organizuojami pietūs, kurių metu vaikai turi gauti šilto maisto. Visose patikrintose mokyklose ir jų skyriuose organizuojami pietūs, kurių metu patiekiamas šiltas maistas. Vaikų maitinimo valgiaraščiai mokyklose parengti savarankiškai maitinimo paslaugos teikėjo, visose tikrintose mokyklose valgiaraščiai suderinti su visuomenės sveikatos centru. Vienas iš pietums patiekiamų patiekalų yra tausojantis virškinimo sistemą, yra organizuotas papildomas mokinių maitinimas, didesnėse mokyklose tiekiami laisvai pasirenkami užkandžiai.

Bendrojo ugdymo mokyklose yra sudarytos higieniškos sąlygos nemokamai atsigerti geriamojo vandens. Valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnalai pildomi visose tikrintose mokyklose.

Patikrinus bendrojo ugdymo mokyklas parašyti patikrinimo aktai su išvadomis, nurodyti terminai nustatytiems pažeidimams pašalinti. Su mokyklose nustatytais pažeidimais supažindinti mokyklų vadovai. Kad įsitikinti, ar periodinės kontrolės metu nustatyti pažeidimai laiku pašalinti, 4 mokyklos patikrintos pakartotinai – atlikta grįžtamoji kontrolė. Atlikus grįžtamąją visuomenės sveikatos saugos kontrolę nustatyti periodinės kontrolės metu pažeidimai buvo pašalinti. Yra pažeidimų, kuriems pašalinti reikia didesnių investicijų. Tai nesaugi grindų danga (suplyšęs linoleumas), dirbtiniam apšvietimui naudojamos kaitrinės lempos. Tačiau dalies pažeidimų galima būtų išvengti vien atsakingiau žiūrint į higienos normos reikalavimus.

Galima pasidžiaugti, kad palaipsniui bendrojo ugdymo mokyklų higieninė būklė gerėja, tačiau kai kuriose mokyklose vis dar nėra sudaryta saugi ir sveika aplinka, vis dar nevykdomi ir neįgyvendinami teisės aktų reikalavimai, reglamentuojantys mokinių mokymosi bei ugdymo sąlygas.

Parengė:

Birutė Koncevičienė

Telšių visuomenės sveikatos centro

visuomenės sveikatos saugos

kontrolės skyriaus vyresnioji specialistė